

Dosarul nr. 2ra-1371/22
2-21155314-01-2ra-26092022

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: S. Cușnir
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu

ÎNCHEIERE

2 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a recursului declarat de Levița Ion,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Levița Ion împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 20 octombrie 2021, Levița Ion a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului lui Levița Ion la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468, în cadrul căreia el are statut de parte vătămată și parte civilă, începând cu data de 26 noiembrie 2018 și până în prezent, încasarea de la bugetul de stat a despăgubirii pentru prejudiciul moral pentru încălcarea dreptului său la examinarea cauzei în termen rezonabil, în mărime de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, în anul 2006, fostul Comisariat raional de Poliție Orhei a pornit cauza penală în baza art. 195 alin. (2) Cod penal, pe faptul sustragerii prin escrocherie de la Levița Ion de către Onila Ghenadie a mijloacelor bănești în valoare de 3 050 de euro.

În cadrul urmăririi penale, s-a constatat că Onilă Ghenadie a comis infracțiunea în coparticipare cu Petco Alexandru, iar organul de urmărire penală a investigat cauza timp de 4 ani – până în 2010, când a expediat-o la Procuratura Orhei, cu propunerea de a pune pe unul din făptuitori sub învinuire. Tot în anul 2010, procurorul care conducea urmărirea penală a demisionat, însă nu a predat cauza penală, dar a plecat cu tot cu ea într-o direcție necunoscută. Acest fapt Procuratura Orhei l-a depistat abia în 2013, când, în urma unei anchete de serviciu, cauza penală, care între timp fusese recalificată în baza art. 190 alin. (2) Cod penal, nu a putut fi găsită nici la poliție, nici la procuratură.

La 5 august 2013, procuratura a inițiat procedura de restabilire a cauzei penale, însă până în 2015 restabilirea ei nici măcar nu a început, din care considerente Levița Ion s-a adresat instanței de judecată cu o cerere de urgentare (accelerare) a urmăririi penale.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 1 septembrie 2015 a Judecătoriei Orhei, cererea de urgentare a fost admisă, fiind obligat procurorul în decurs de 60 zile să finiseze urmărirea penală. Totuși, necătând la aceasta, până în 2019, procuratura nici nu a început restabilirea cauzei penale, nemaivorbind de finisarea urmăririi penale.

Pe acest motiv, reclamantul a depus o cerere de chemare în judecată, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului lui Levița Ion la judecarea cauzei penale în termen rezonabil și repararea prejudiciului.

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea lui Levița Ion a fost admisă parțial, s-a constatat faptul încălcării dreptului său la judecarea cauzei în termen rezonabil a cauzei penale până la 26 noiembrie 2018 și s-a încasat în beneficiul său de la bugetul de stat prejudiciul moral în quantum de 30 000 de lei.

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul lui Levița Ion și s-a modificat quantumul prejudiciului moral până la 60 000 de lei, precum și s-a încasat prejudiciul material în mărime de 2 000 euro în lei moldovenești la cursul oficial al BNM la momentul executării hotărârii, în rest hotărârea a fost menținută, iar prin încheierea din 25 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul Ministerului Justiției a fost declarat inadmisibil.

Ca urmare, Procuratura Orhei a început restabilirea cauzei penale, astfel, la 29 octombrie 2019 (peste aproape un an de la constatarea de către instanța de judecată a faptului că se încalcă dreptul lui Levița Ion la judecarea cauzei în termen rezonabil), Levița Ion a depus la Procuratura Orhei o cerere în care a solicitat să i se comunice la ce etapă se află urmărirea penală pe cauza penală nr. 2006270468, în cadrul căreia el are statut de parte vătămată și parte civilă.

La 13 noiembrie 2019, Levița Ion a fost informat printr-o scrisoare că urmărirea penală pe această cauză nu a fost finisată și despre hotărârea adoptată el va fi informat.

Suplimentar, la 21 ianuarie 2020 și la 14 mai 2020, a mai expediat la Procuratura Orhei două cereri, solicitând să fie informat la ce etapă se află urmărirea pe această cauză penală, însă nu a primit răspuns la aceste cereri.

La 23 iulie 2020, reclamantul Levița Ion a depus la Judecătoria Orhei, sediul Central, cerere privind accelerarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2006270468, în care el are statut de parte vătămată și parte civilă.

Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 28 iulie 2020, cererea lui Levița Ion a fost admisă, s-a constatat că se încalcă termenul rezonabil al urmăririi penale și a obligat procurorul să finalizeze urmărirea penală în termen de 60 zile.

Totuși, procurorul a ignorat această încheiere judecătorească irevocabilă și nu a finalizat urmărirea penală în termen de 60 zile (adică până la 28 septembrie 2020), mai mult ca atât urmărirea penală nu este finalizată nici până în prezent și nici măcar nu este clar când va fi în sfârșit finalizată urmărirea penală.

Reclamantul a invocat că procurorul a suspendat ilegal cauza penală, motivând prin aceea că Petco Alexandru se află în căutare, necătând la faptul că Onilă Ghenadie nu se află în căutare și că nu au fost nici pe departe efectuate toate măsurile de urmărire penală necesare și posibile în absența lui Petco Alexandru.

Levița Ion a fost nevoit să conteste ordonanța ilegală de suspendare a cauzei penale, care prin încheierea din 25 mai 2021 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Orhei, sediul Central, a fost anulată. Nici după aceasta urmărirea penală nu a fost finisată și nu este finisată până în prezent.

Prin hotărârea din 23 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată a lui Levița Ion împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Levița Ion la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468, pornită de către CPR Orhei la 29 decembrie 2006 pentru perioada 26 noiembrie 2018 – 23 decembrie 2021.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Levița Ion suma de 25 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 11 ianuarie 2022, Levița Ion a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând modificarea acesteia în sensul admiterii integrale a acțiunii.

La 28 decembrie 2021, Ministerul Justiției a depus cerere de apel, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Levița Ion și Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 23 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea deciziei emise, Colegiul instanței de apel a conchis că în speță există temei legal pentru acordarea din contul statului în beneficiul Levița Ion a compensației prejudiciului moral, în condițiile instituite de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, apreciind ca fiind întemeiate argumentele primei instanțe în acest sens.

La 24 ianuarie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei și hotărârii, cu emiterea unei decizii noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

În motivarea recursului, a invocat că decizia este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată în baza temeiurilor de recurs prevăzute de art. 432 alin. (1), (2) lit. c) și (4) din Codul de procedură civilă.

Astfel, a menționat că instanța de apel neîntemeiat a menținut hotărârea primei instanțe. Or, în acest caz au fost aplicate eronat normele de drept material.

Consideră că instanța de apel a menținut hotărârea instanței de fond la caz în mod nejustificat și neîntemeiat a dispus acordarea prejudiciului moral, în condițiile în care pricina nu a fost examinată sub toate aspectele și s-a acordat o apreciere eronată a probelor anexate la materialele cauzei.

La 17 septembrie 2022, prin intermediul poștei, Levița Ion a depus cerere de recurs, solicitând admiterea acestuia și modificarea deciziei și a hotărârii, cu dispunerea încasării de la bugetul de stat în beneficiul lui Levița Ion, a prejudiciul moral în cuantum de 100 000 lei (cu titlu principal), sau casarea deciziei și

restituirea cauzei la o nouă judecare în instanța de apel, în alt complet de judecată (cu titlu secundar).

În motivarea recursului, Levița Ion a invocat că a decizia este pasibilă de a fi modificată sau casată, în temeiul prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a), c) și alin. (3) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Recurentul consideră că instanța de fond și cea de apel, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, nu a ținut cont de faptul că în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) al Legii nr. 87 soluționarea chestiunilor ce țin de examinarea cauzei în termen rezonabil se fac inclusiv prin prisma jurisprudenței Curții Europene și a dispus repararea prejudiciului într-un quantum cu mult mai mic decât adjuocat în atare cazuri de Curtea Europeană. În așa mod instanța de fond și cea de apel nu au aplicat prevederile art. 1 al Legii nr. 87, care trebuiau aplicate, adică nu au aplicat legea care trebuia aplicată.

De asemenea la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța de fond și cea de apel nu au ținut cont de prevederile art. 2 alin. (6) al Legii nr. 87, au interpretat eronat aceste prevederi, adică au interpretat eronat legea.

Totodată, a menționat că, contrar prevederilor de procedură civilă, citația prin care era chemat la ședința instanței de apel a fost înmănată după data ședinței, ceea ce a condiționat imposibilitatea lui de a se prezenta în ședința de judecată.

Necâtând la aceasta instanța de apel a judecat cauza, cu toate că la momentul judecării ei, încă nu îi era comunicată data și ora ședinței de judecată.

Prin aceasta Levița Ion a fost lipsit de posibilitatea de a se prezenta la ședința și a expune instanței de apel argumentele sale, fiind pus în situație procesuală inegală cu partea opusă, iar procesul în privința lui la faza judecării apelului nefiind unul echitabil și fiind încălcat dreptul său la judecarea cauzei în mod echitabil, garantat de art. 6 alin. 1 al Convenției Europene.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Colegiul reține că decizia integrală a instanței de apel a fost expediată părților la 14 iulie 2022 (vol. I, f.d.230), însă dovada legală de recepționare a acesteia lipsește la dosar.

Totodată, în recursul declarat de Ministerul Justiției s-a menționat că decizia integrală a fost comunicată ministerului la 6 iulie 2022.

Recurentul Levița Ion a menționat că decizia a fost recepționată la 9 august 2022.

Din aceste considerente, Colegiul constată că recursurile au fost declarate în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimaților cererea de recurs la 26 septembrie 2022, informându-i despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Prin referința depusă la 24 octombrie 2022, Levița Ion a solicitat respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției, ca inadmisibil.

Examinând temeiurile recursurilor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs depuse nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele acestora sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de

drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției și recursul declarat de Levinga Ion nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și recursul înaintat de Levinga Ion.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh